1938 ий 12 ДЕКАБРЬ № 109 (493) Акше 5 ыр.

Ә-ше ИИ ЛЕКТЕШ

Чыла элласе пролетарий-шамыч, ушныза!

Рвезе коммунист

ВЛКСМ Маробком ден горком орган

Чапле идалык

Таче СССР Верховный Советым сайлымылан лач ик ий теме. Ик ийончыч, 12 декабрьыште советский калыкын мо чоло куанымыжым каласен мошташат ок лий.

12 декабрьыште чыла вереат, социалистический родинан эн мӱндӱр уголоклаштыжат, кажне избиратель избирательный урнаш кайшыжла, шке шӱмешыже великий вождьлан, Сталинский Конституцийын творецше Йосиф Виссарионович Сталинлан шокшо йӧратымашыжым, мучашыш шумеш преданный улмыжым нангаен. Первой кандидатыште—великий Сталинште советский калык мемнан социалистический эпохын куатшым ужын.

Советский калык коммунист ден беспартийный-шамыч блокын кандидатыштлан кугу ӱшанымаш дене голосоватлен.

Избиратель-шамыч урна дек Сталин йолташын депутат да избиратель-шамыч нерген мудрый шомакшым шарнымаш дене каеныт. „Депутат калыкын слуга улмыжым шинчашыже кӱлеш...“ (*И. Сталин*).

„Избиратель-шамыч, калык,— Сталин йолташ шке речыштыже ойлен,—шке депутатышт деч тевe мом требоватлышаш улыт: нуно шке задачыштын кӱкытешышт кодышт, нуно шке пашаштышт политический обыватель - шамыч таҥгыштыш ынышт воло, нуно ленинский типан политический деятель-шамыч постеш кодышт, нуно Ленин семын, тугаяк раш да определенный деятель лийышт, нуно Ленин гаяк, кучедалмаште лӱддымӧ да калык тушман-шамыч дек чаманыдыме лийышт, нуно паша нелэмаш тӱҥалме годым да горизонтышто иктаж могай шучкылык сӱретлалташ тӱҥалме годым кеч могай панике деч, кеч могай панике гай деч эрыкан лийышт, нуно Ленин эрыкан лийме семынак, кеч могай панике гай деч тыгак эрыкан лийышт, нуно сложный вопрос-шамычым решатлыме годым, кушто чыла плюс ден минус шотышто чыла могырымат ориентаций да чыла могырымат шотыш налме кӱлеш, Ленин гаяк, тугак мудрый да вашкыдыме лийышт, нуно Ленин гаяк, тугак правдивый да честный лийышт, нуно калыкым Ленинын йӧратымыже семынак, тугак шке калыкыштым йӧратышт“.

Избиратель-шамыч шке кандидатышт верч кугу ответственностьым чувствоватлымаш дене голосоватленыт. Нуно депутат кокла гыч кажныжынат кугу государственный пашам ыштышашыжым раш шинченыт.

Марийский калыкын избранник-ше-шамыч Федоров, Қарачаров, Богданов, Кельбедина, Толстова, молат шке избирательыштын доверийыштын честь дене шуктен шогат. Но марийский калык шке депутатше-шамыч деч эше плодотворный пашам требоватла.

„Депутат калыкын слуга улмыжым, Верховный Советыш тудын посланец улмыжым шинчышаш да тудо шкенжым калык пумо наказ линий дене наҥгайшаш“.

(*И. СТАЛИН*).

Салам тылат, Сталин, мемнан депутат!

Водопад гане шергылт,
Мыйын мурем!
Шыжен лек фонтанла
Кумда эл мучкем.
Шӱмем гычын лекше
Стих пӧлекем,
Великий вождь Сталин,
Тылат пӧлеклем.

Салам тылат, Сталин,
Мемнан депутат!
Мурем шергылт кайже
Москвашке тылат.

Вождь Сталин, тый—кече!
Ырыктет тый мемнам.
Пуэнат Конституцийым
Советский эллан.
Садлан ме чылан
Лийна шӧртньӧ праван;
Садлан мыланна
Сталин—поро ача.

Мудрейший вождь Сталин
Сеҥымашыш конден,
Колымашын шем кид гыч
Мемнам утарен.
Пиаллык сравочым
Кидеш кучыктен,
Илаш айдем гае
Мемнам туныктен.

Салам тылат, Сталин,
Миллионлын ача.
Мыланна тыйын образ
Кече гане йӱла.

Тыйын вий дене пеледыш
Шочеш телымат.
Тыйын вий дене кече
Онча йӱдымат.
Тыйын вий дене куп
Плантаций лиеш,
Чудесный саскам
Шочыкташ тӱҥалеш.

Тыйын вий ден айдем
Нигунам ок шонгем.
Шонго ең-шамычат
Лийыт самырык ең.
Тыйын вий ден ноймашым
Ок шиж нигдат,
Тыйын вий ден пеледын
Кушкеш калыкна.

Салам тылат, Сталин,
Мемнан депутат!
Мурем шергылт кайже
Москвашке тылат!

МАКС МАЙН.

Поволжский лесотехнический институтлан—20 ий

11 декабрьыште Поволжский Лесотехнический институтлан 20 ий темын.

Поволжский лесотехнический Институт элын ик эн тошто, Казанский Государственный Университет пелен чодра факультет семын 20 ий ожно организоватлалтын. 1930 ийыште университетын тиде факультетше лесотехнический институтыш савыралтын. Институтым Йошкар - Олашке 1932 ийыште кусарыме да кызыт тудын чодра озанлык, чодра механизаций факультетше уло. 20 ий жапыште институтым 1.643 еҥ тунем пытарен. Нуно чыланат чодра промышленностышто ыштат. Нунын коклаште руш, марий, чуваш, татар, мордва, башкир, удмурт да моло калыкгычат улыт. Институтышто тунемше-шамыч коклаште тӱрлӧ ийлаште 26—28 процент тунемшыже тыгыде калык кокла гыч ылыч. Институтым тунем пытарыше-шамыч кокла гыч пелыже утла специалистше чодра опытный станцийлаште ыштат.

Школлаште теле каникул нерген

Комсомолын Центральный Комитетше 1938—1939 ийыште теле каникулым эртарыме нерген пунчалым приниматлен.

ВЛКСМ ЦК—обком, крайком, комсомолын нацреспублик ЦК, горком, райком да первичный комсомольский организаций - шамычлан теле каникул эртарашлан сайын ямдылалтмашым, тунемше-шамычым здоровый да культурный канышдене обеспечитлаш обязатлен.

Калык образований орган, профсоюзный организаций, физкультур да спорт паша деңе комитет, осоавиахим совет-шамыч дене да родитель-шамыч дене теле каникул кечын комсомольский организаций-шамыч новогодний елкым да массовый йоча пайремым, тунемше-шамычым мемнан элын знатный еҥже-шамыч дене вашлиймашым, лыжный да конькобежный соревнованийым, экскурсийым, походым, военизированный модышым да поход-шамычым организоватлыктышаш улыт.

ВЛКСМ ЦК, теле каникул жапыште йоча пӧртласе воспитанник-шамыч деңе пашам ыштен шогышаш вергеште комсомольский организаций-шамычлан особый вниманийым обратитлаш кӱштен.

ХРОНИКА

Н. И. Ежов йолташым, тудын йодмыжо почеш, Вӱд транспорт Калык Комиссарлан коден, внутренний паша Нарком обязанность деч утарыме.

СССР внутренний паша Калык Комиссарлан Л. П. Берия йолташым утвердитлыме.

214

Эн сай вожатый

Самарцев пашажым йӧратен ышта

Петр Афанасьевич Самарцев визымыше ий пионер вожатыйлан ышта. Тиде пашам тудо кугун акла, йӧратен ыштен шога. Кугу-Шокшем пелӭ кыдалаш школын пионер вожатыйже Самарцев йолташ Шернур районышто эн сай пионер вожатый-шамыч кокла гыч икте. Самырык тукымым коммунизм духеш воспитатлымаште тудо шуко вийым пыштен.

Самарцев йолташ пионер-шамыч деч ок ойырло. Тудо йоча-шамычым йӧрата. Йоча-шамычшат шке вожатыйыштым пагалат. Вожатыйын мутшым огыт мондо, тудын деч мом гынат уым вучат.

Вожатый Самарцев деч пионер-шамыч тӱрлӧ теме дене, мутлан Испанский героический калыкын, тугак великий китайский калыкын фашистский захватчик-шамыч ваштареш героический кучедалмашышт нерген, тиде кучедалмаште вунын икшывыштын активно участвоватлымышт нерген, СССР-н кугу куатше, СССР-н геройжо - шамыч нерген, моло теме денат интересный беседым колыт.

Теве шукерте огыл общий сборышто вожатый Павлик Морозов нерген беседым эртарыш. Беседым пионер-шамыч пеш кугу вниманий дене колыштыч. Нуно Павлик гаяк лияш мутым пуышт.

— Мый отлично гына тунемаш тӱҥалам.

— Мый йолташем-шамычым пионерыш пурташ ямдылем.

— Мый колхозышто пырдыж газетым лукмаште полшаш тӱҥалам... Тыге пионер-шамыч ваш - ваш ӱшандарышт.

Школышто пионер отряд эре кушкын шога. Шукерте огыл 20 йочам пионерыш пуртымо. Пионер - шамыч тунеммаштат, школ илышыштат примерный улыт. Семенова С., Казанцев Келай, Кузнецов А., Кузнецов Г., Грязин Н., моло-шамычат отличник улыт. Шуко пионер-шамыч колхозлаште общественный пашам ыштат. Якимов, Королев тылеч моло пионер-шамычат колхозный пырдыж газетым лукмаште участвоватлат.

Пионер-шамыч коклаште оборонный пашалан тунеммашым организоватлыме. Кызыт шуко йоча П В Х О ден БГТО значок-шамычлан нормым пуат.

Тунеммаште тиде школ районышто ончык лекте. Успеваемость ден посещаемостят нӧлталтын.

Сай вожатый—у ч е б н о-воспитательный пашаште школ дирекцийын первой помощникше.

Л. Семенов.

ВЛКСМ Звенига районысо конференций гыч

7 декабрьыште Звенига районын XI ВЛКСМ конференций эртыш. Конференций кӱкшӱ политический уровенеш эртыш.

Х-шо ден XI ВЛКСМ районный конференций коклаште районысо комсомольский организаций утларак пеҥгыдемын, калык тушман-шамыч ваштареш кучедалмашеш шуаралтын, шке радамже гыч комсомолым ондалкален пурышо калык тушман-шамыч деч эрыктымаште да политико-воспитательный п а ш а м саемдымаште кугу пашам ыштен.

Х-шо ВЛКСМ районный конференций мартен Звенига районысо комсомольский организацийын вуйлатымаштыже калык тушман-шамыч орудоватленыт. ВЛКСМ райкомын пионерский отделын ожнысо вуйлатышыже калык тушман Белякова йоча-шамыч коклаште политико-воспитательный пашам кӱрлын. Пропагандистский пашашат калык тушман-шамыч орудоватленыт.

Чыла пропагандист-шамыч кокла гыч вет 28 еҥ калык тушман лийын. Садланак вет 53 политкружок гыч 5 веле пашам ыштен шогеныт ыле.

Х-шо конференций деч вара районысо В Л К С М организаций палынак виягаш тӱҥалын.

Политико - воспитательный пашаште кугу вашталтыш ышталтын. Районышто тӱрлӧ форман политучебо дене 2731 комсомолец авалтын. Пропагандистский кадрымат мощтен подбиратлыме. 11 коммунист да 87 комсомолец комсомольский политкружоклаште пропагандистлан ыштат. Нунын коклаште Шалаев, Червяков, Павлов, Целищев, Полавин да ятыр моло йолташ-шамычат пропагандистлан пашам сайын ыштен ш о г а т. Занятийлан сайын ямдылалтыт, занятийыште газетный материалым, художественный литературым, наглядный пособийым использоватлат, пройденный материалым текущий паша дене кылдат.

Комсомольский о р г а н и з а ц и й ВКП(б) Историйын Краткий курсым кугу йывыртымаш д е н е вашлийын. Комсомолец-шамыч Марксизм - Ленинизм дене вооружатлалташ пеш шергакан оружийым налыныт. Кызыт ВКП(б) Историйын Краткий курсшым келгын тунемашлан ямдылалтмаш да молодежым тудын дене ознакомитлымаш кая.

Тидын дене пырля несоюзный молодежь коклаштат паша саемын. Несоюзный молодежым комсомол радамыш шупшмо шотышто 'районный организаций кугу пашам ыштен. Избирательный кампанийысе паша деч поснак 300 молодежный погынымаш эртаралтын. Несоюзный молодежь погынымашлаште тӱрлӧ теме дене доклад шындалтын, лекций ышталтын. ВЛКСМ историйын, ВЛКСМ-н устав да программым тунеммашым организоватлыме. Несоюзный молодежь гыч политучебо ден 1757 еҥ авалтын. Молодежь комсомолыш кугу желаний дене пура. Отчетный периодышто 2328 еҥым ВЛКСМ-ш пуртымо, угыч 76 первичный организацийым организоватлыме.

З в е н и г а р а й о н ы с о ВЛКСМ организацийыште ситыдымаш-шамычат ятыр улыт. Комсомолец шамычым политический воспитатлымаште вражеский пашан последствийжым йӧршеш пытарышаш верч райкомол дене первичный организаций-шамыч начаррак кучедалыт, политучебо отдел кружковой пашан идейный содержанийже ден кӱлешын заниматлен огыл; молодежлан международный да внутренний положений нерген доклад, беседе шагал лийын. Критик да самокритик але шагалрак.

* * *

Районысо конференций тайный голосований дене, райкомолын секретарьжылан А. И. Кудряшев йолташым, политучебо отдел вуйлатышылан да РК секретарын первый заместительжылан И. В. Соколов йолташым, кокымшо заместительжылан М. Лебедев йолташым да пионер-шамыч отдел вуйлатышелан А. М. Иванова йолташым сайлен.

САМЫРЫК КОМСОМОЛЕЦЫН ПАШАЖЕ

1938 ий, 9 май. Райкомол секретарын кабинетышкыже ик рвезе пурен шогале. Ӱстел йыр райкомол бюрон чиенже-шамыч шинченыт, а вес ӱстел ваштареш райкомол секретарь Морозов йолташ шинчен. Тудо кызыт гына пурен шогалше рвезым шыргыжал ончалын, рвезе деч шке илышыже нерген да комсомол членын обязанностьшо нерген каласаш йодын.

Ӱстел вуйышто шогышо рвезе чыла йодыш-шамычлан раш ойлен.

— Михеев йолташ,—каласен райкомол секретарь,—ме тыйым Ленинский комсомол радамыш пуртена. Ыҥде тыланет тиде почетный лӱмым шке практический пашат дене сулашет к ӱ л е ш,—секретарь мутшым кошартен.

Михеев тунам моткоч чот куанен, тудын шӱмешыже у тул чӱкталтын, капше у вий дене темын.

Самырык комсомолец бюро гыч лектын да вигак библиотекыште ВЛКСМ программе ден устав книгам налын. Мӧҥгӧ миймекше тудым эше ик гана лудын лектын. Вара моло рвезе, ӱдыр-шамычлан умландараш тӱҥалын.

Куд кече стажан комсомолец кум ӱдыр-шамычым комсомолыш пураш ямдылен шуктен. 15 майыште комсомольский погынымаш лийын. Комсомольский организацийыш М. Михеева, А. Токметова, Н. Михеев йолташ-шамыч ешаралтыныт. Райкомол бюро нуным чылаштымат утвердитлен.

Инициативный комсомолец ВЛКСМ программе ден уставым налын да адак моло ӱдыр - шамыч деке каен. Нунылан комсомол нерген, партий ден правительствын решенийышт нерген умландарен, программе ден уставым лудын, комсомолыш пурашлан документым оформитлаш полшен.

Тид деч вара Михеев да моло комсомолец - шамыч дене шуко рвезе, ӱдыр-шамыч комсомолыш пураш ямдылалтыныт. Нуно комсомольский организацийыш ушненыт да пашам эше виян да честно ышташ тӱҥалыныт. Кызыт „Марий коммун" колхоз пеленсе первичный организацийыште 18 еҥ членлан шога, нунын кокла гыч 6 пӧр'еҥ да 12 ӱдыр. Колхозын чыла молодежшо комсомолышто.

Р. Е. Михеев йолташ.

Комсомольский организаций кажне кечын вияҥын, пеҥгыдемын шоген. Шкенжын вийжым колхоз пашан решающий участкылашкыже шогалтен. Прорыв ваштареш кучедалмашеш стахановец-шамыч, самырык патриот-шамыч кушкыныт.

Шокшо июльский кечешамыч шогеныт. Южо колхозник-шамыч йочылтылаш тӱҥалыныт. Уборкышто адак кугу прорыв лийын. Жап решительный вашталтышым ыштышашым требоватлен. Михеев Романын инициативше дене комсомольский организаций шке вийжым прорывым пытарымашке мобилизоватлен. Комсомолец-шамыч трудовой фронтышто героический кучедалмашышт дене моло колхозник-шамычлан примерым ончыктеныт. Чыла комсомолец да несоюзный молодежь - шамычын паша нормышт эреак 140—160 процентлан темалтын. Комсомолец-шамычын вийышт денак прорыв ликвидироватлалтын.

Июльыштак шурным шиймаште прорыв лийын. Тиде жапыште Михеев йолташ комитет секретарьын заместительже улмаш. Тудо чыла комсомолец-шамычым пеш вашке гына поген да собранийым эртарен.

— Комсомольский организаций прорыв ликвидироватлымашке мобилизованныйлан шотлаш, манын собраний пунчалын. Тунамак комсомолец - шамыч эн решающий участкылашке пеҥгыдемдалтыныт. Паша йӱд-кече шолын. Комсомолец кокла гыч иктат „мый ноенам" манше лийын огыл, кажныжат уло вийже дене, честно ыштен, шке геройзмыжым ончыктен. Кум кече коклаште прорыв пытаралтын.

Комсомольский организаций калык тушман, растратчик-шамыч ваштарешат виян кучедалеш. Михеев йолташын инициативше дене комсомольский организаций колхозын ожнысо председательже Михеев Степаным разоблачитлен. С. Михеев 1800 теҥгеаш киндым шӱктен, 6 гектар шем шыдаҥым да 1 гектар тарым тӱреде кодыктен. Комсомолец-шамыч Михеев Степанын шакше пашажым тӱжвак луктыныт да общий колхозный погынымашеш шынденыт. Колхозник-шамыч С. Михеевым паша гыч коранденыт, материалым сутыш колтеныт. Колхоз председательлан активный комсомолец Айховым сайленыт.

Р. Е. Михеев комсомолышто 8 тылзе веле шога гынат, пеш шуко пашам ыштен. Тудын инициативше да вуйлатымыже дене комсомольский организаций кушкын, пеҥгыдемын.

Шукерте огыл эртыше районный комсомольский конференцийыште Михеев йолташым пленум членлан, пленумышто райкомол бюрон членжылан сайленыт.

К. ЛЕНСКИЙ.

Кужеҥер села.

Осоавиахимын Центральный Советшым сай кадр-шамыч дене пеҥгыдемдаш

Осоавиахимовский организаций-шамыч мемнан родинан обороноспособностьшым пеҥгыдемдаш, тудын вооруженный защитникше-шамыч резервым ямдылаш призван улыт. Тиде кызыт мемнан элын кажне самырык патриотшылан раш.

Осоавиахимовский организаций-шамыч кӱшӱчын тӱҥалын ӱлыкӧ шумеш пашам организованно, четко ыштышаш улыт. Но тиде организованностьым, четкостьым кызыт осоавиахимын Марийский республикысе Центральный Советыштыжат ужаш ок лий. ОСО Центральный Совет вредительствын последствийжым пытарымашке алят кӱлын пижын огыл, республикысе калыклан массовый военно-политический шинчымашым пумаш пеш эркын кая. Осоавиахим Центральный Советын аппаратше осоавиахим пашам саемдымашке мобилизоватлалтын огыл, пашам ф о р м а л ь н о - бюрократически ышта, критик ден самокритик уке. ОСО Центральный Советын председательже Пономарев йолташ оборонный пашам руководитлаш кӱлын пижын огыл. Санденак мемнан республикыште осоавиахим паша моткоч начар положенийыште.

Осоавиахимовский билетым вашталтымаш осоавиахим организацийым куштымо да обороноспособностьын куатшым пеҥгыдемдыме дене эртаралтшаш ыле. Билет вашталтымашым 1 ноябрь мартен пытараш кӱлеш ыле. Но Центральный Советын путырак начарын вуйлатымыже дене билетым вашталтымаш ш у к о районлаште формально эртаралтын да ятыр районлаште кӱрлын. Пектубай (райсовет председатель Шабалин), Марий-Турек (райсовет председатель Софронов) район-шамыч билетым пелыже наре велэ в а ш т а л т е н ы т. А Центральный Совет нине район-шамычлан полышым пеш шагал пуэн. Южо районлаште билет вашталтыме жапыште организаций кушшаш олмеш шагалемын велэ. Юрин районышто кумышо кварталыште 7 первичный организаций шагалемын. А Центральный Советын пашаеҥже Арюткин Юрин районыш командировкыш миенат, практический полышым пумо олмеш, йӱын велэ киен. Пономарев тидым шинчен гынат, решительный мерым ыштен огыл.

Кужеҥер районышто 7 ял советлаште ик первичный осоавиахимовский организацият уке. Райсовет пашам чытыдыме начар ышта. ОСО Центральный Советын председательже Пономарев йолташ идалык годсек Кужеҥерыш мияш сӧра гынат, алят миен ок шу, эре ондала гына.

Осоавиахимын Центральный Советше республикыште 691 первичный осоавиахимовский организацийым шотла. Но нунын кокла гыч шукышт пашам йӧршын огыт ыште. Кужеҥер районышто 33 организаций гыч 3 организаций гына изишак пашам ышташ тӧча. Первичный осоавиахимовский организацийын шуко руководительже-шамыч мом, кузе ыштышашым огыт шинче. Но нунын деке нимогай совещаний ок эртаралт. Колхозный первичный ОСО организаций пеленсе оборонный кружок-шамычын пашаштым вияҥдыме нерген Осоавиахимын Центральный да районный советше-шамыч эше шоналтенат огытыл. Санденак ВС да ПВХО значкист-шамычым ямдылымаш пеш э р к ы н кая.

ОСО Центральный Совет ноябрьыште осоавиахим райсоветын председательже-шамыч дене курсым эртарышаш ыле. Тидлан 14 тӱжем теҥге наре оксам колтымо. Курсым кызыт мартенат эртарыме огыл да тений эртарашат огыт шоно.

Центральный Советыште 6 пашаеҥ ок сите. Орготделын начальник да инструктор, стрелковый клубын комиссар да кок инструктор, боевой подготовко отделын комиссар кӱлыт. Аппаратым комплектоватлымылан Пономарев отвечатлышаш. Но тудын безответственностьшо дене нине пост-шамыч шошым годсек яра улыт.

Центральный Совет райсовет-шамычлан практический полышым пеш шагал пуа. Тудын инструкторжо-шамыч шукыжым Центральный Советыште жапым эртарат, а верлашке лектын полшым огыт пу. Пономарев нуным кушко лийын тушко кучылтеш.

Ноябрь марте чыла районлаште мелко-калиберный винтовко гыч лӱяшлан тирым ыштен шуктыман ыле. Тирым ыштымашым Центральный Совет вуйлатымашыже уке. Санденак але мартен ик районыштат тирым ыштен шуктымо огыл.

Ятыр райсоветлаште проходимец, пьяница - шамыч орудоватлат, нуно пашам развалитлат, осоавиахимский о р г а н и з а ц и й - шамычым дискредитироватлат. Но Пономарев нунылан решительный мерым приниматлымашыже уке. Теве Оршанке ден Тор'ял райсоветын ожнысо председательышт Щекотов да Роженцов осоавиахим пашам развалитленыт. Центральный Советын президиумжо нуным паша гыч сниматлен ыле. Но Пономарев нуным паша гыч сниматлыме нерген президиумын решенийже деч варат тылзат пелэ наре кучен.

Осоавиахим пашаште нине кугу ситыдымаш-шамыч улмо деч вара ОСО Центральный Совет председатель Пономарев йолташын позицийжым умылаш йӧсӧ. Пономарев йолташ пашам честно ышта манын, утверждатлаш нимогай основанийт уке.

К. Л.

ВОЕННЫЙ ПАШАЛАН ТУНЕМЫТ

Цибикнур кыдалаш школышто (Йошкар-Ола район) военный пашам образцово шындыме. Военный занятийым военрук В. С. Средин йолташ сайын эртара. Тунемше - шамыч винтовко, противогаз часть-шамычым да строевой подготовкым сайын шинчен шогышаш верч тыршат, занятийыш аккуратно коштыт. Кажнышт „Ворошиловский стрелок" значокан лияш уло вийышт пыштенит.

Кызыт оборонный значоклан нормым сдатлаш тренировко эртаралтеш. Тренировко эртарымаште сай результатым ончыктышо-шамычат улыт. Теве: Сироткин, Васильев П., Тойкичев А., Ватюков В., Сироткина Л. лӱмашт сай результатым ончыктыштыт. Нуно чыланат ЮВС ден БГТО значоклан нормым сдатлышт.

С. Соколов.

ПИОНЕРСКИЙ ОРГАНИЗАЦИЙ КУШКЕШ

Косолаповский кыдалаш школ пеленсе пионерский организаций тунемме ий тӱҥалме деч вара кугун кушкын. Теве тунемаш тӱҥалме годым 178 пионер велэ гын, кызыт 336 пионерыш шуын.

Пионерский организаций оборонный значоклан нормо сдатлымашым сайын о р г а н и з о в а т л е н. 6-шо „В" классыште тунемше-шамыч ГСО значоклан нормым чыланат сдатленыт. Тиде классын успеваемостьат н ӧ л т а л т ы н, школ кӧргышто первой верым налын шога. Садлан тиде класс йошкар знамям налын.

Классный руководитель Данилов йолташ учебно-воспитательный пашам сай шывден.

В. Мурзанаев.

Ожно тиде пӧрт Кужеҥер селасе черке ыле. Тудо шемер калыклан энтекым гына конден. Кызыт тиде пӧртым социалистический культур пӧртыш савырыме. Тыште библиотек, читальный да чапле кино залым ыштыме. Тӱчкыдын звуковой кино ончыктатлат.

Снимкыште: Кужеҥер райцентрын Социалистический культур пӧртшӧ.

Фото Пермяковын.

Капиталистический эллаште

РЕСПУБЛИКАНСКИЙ ИСПАНИЙ ПРАВИТЕЛЬСТВЫН РЕШЕНИЙЖЕ

8 декабрьыште республиканский И с п а н и й министр-шамыч Советын заседанийже лийын. Тушто правительство глава испаний калык фронт Национальный комитет да Каталоний калык фронт комитет представитель-шамыч дене вашлийме результат нерген увертарен. Правительство глава калык фронт комитет-шамычын представительышт Испанийыште н а ц и о н а л ь н ы й е д и н с т в о м пеҥгыдемдыме шотышто тудын чыла предложенийжым одобритленыт, манын палемден. Министр-шамыч Советын председательжат тугак республикын военный положенийже нерген увертарен.

Республиканский правительство республикын положенийжым пеҥгыдемдаш виктаралтше ятыр директив-шамычым приниматлен. Тудын коклаштак кызыт марте внутренний паша министерство веденийыште улшо кок корпус полиций нуным фронтовой службыш ушымо шот дене национальный оборона министерство веденийыш кусныт.

Китайын провинциальный правительствыже-шамыч пелен национальный политический совет-шамыч ышталтыт

1939 ий 1 январьыште пӱтынь Китай мучко, икмыняр провинций деч посна, провинциальный правительство-шамыч пелен национально-политический совет-шамыч ышталтыт.

П р а в и т е л ь с т в о ден „Чжунцзянжибао" Гоминдан официозшо, национально-политический совет-шамычым организоватлымаш Китайын внутренний политикыштыже пеш кугу событийлан шотла.

Центральный китайский правительство пеленсе н а ц и о н а л ь н о-политический советат, тугак провинциальный национально-политический совет-шамычат китайский калыкын общественный мненийжым кужу ж а п а н освободительный войнашке мобилизоватлаш да элым национальный реконструкцийлымо шотышто пашам вияҥдаш тӱҥалыт. Национально-политический совет-шамыч тугак японец-шамыч оккупироватлыме районлаште антияпонский кредалмашым вияҥдат.

Официальный кругла гыч увертарыме почеш Китайын шуко провинцийлаштыже кызыт национально-политический совет-шамычын членже-шамыч спискым составитлымаш мучашыш шукталтеш.

Германский шпионский центрын пашаже нерген приговор

3 декабрьыште, США-ште действоватлыше германский шпион - шамычын пашашт дене суд приговорым луктын. Суд Гофманым 4 ийлан, Фоссым 6 ийлан, Главер да Румрихым 2 ийлан тюрмаш петыраш пунчалын.

(„Комсомольская правда" гыч).

Чулков сай пропагандист

„Кӱшнур“ колхоз пеленсе комсомольский организацийыште (Йошкар - Ола район) политучебым сайын организоватлыме. Пропагандист Чулков йолташ занятийым сайын эртара, занятийыш эре ямдылалт толеш. Занятий слушатель-шамыч дене живой беседым эртарыме „метод дене эртаралтеш. Вара вес занятийыште эртаралташ теме дене лекцийым ышта. Занятийыште учебный пособийым, картым, диаграммым кучылтеш.

Тунемше-шамычат кугун интересоватлат, занятийыш эреак ямдылалтын коштыт. Чулков йолташым сайын умылтарымыжлан тунемше-шамыч пагалат да тудын кӱштымыжым эре шуктен толыт.

С. Соколов.

Пропагандист шкежат шагал умла

„Самолет“ колхозышто (Косолоп район) ВЛКСМ первичный организацийын секретарьжылан И. Я. Воронцов йолташым сайлыме. Тудымак шке организацийыште улшо политграмотам тунемме кружокыш пропагандистлан ойырымо. Но Воронцов йолташ политучебым тылзыште ик гана веле эртара. Вашке тылзе шуэш, политучебо лийын огыл.

Политзанятийышке тудо ямдылалтде коштеш. Иккок часым книга гыч лудын лектешат, тидын денак эрта. А ме комсомолец-шамыч нимомат умылен огына керт. Мланна сайын умландараш кӱлеш. Мемнан ятыр йодмаш-шамыч лектыт. Но йодмашлан Воронцов нигунам кӱлеш вашмутым огеш пу.

Ме Косолоп райкомол ончылан тыгай требованийым шындена: Пропагандистлан политически грамотный йолташым ойыраш да пропагандист-шамычлан семинарым ӵӱчкыдракынак эртарылаш.

Г. Малинкин.

Калык перепись нерген умылтарат

Кукмарий ял совет мучко (Сотнур район) калык перепись нерген умылтарымаш пашам сайын организоватлыме. Тиде пашам Апечкин А. П. ден Тарасов И. Е. йолташмыт примерын ыштен толыт. Теве шукерте огыл „Ӱжара“ колхозысо колхозник - шамыч коклаште переписьым эртарыме нерген докладым ыштеныт. Тыште 80 колхозник лийын.

Тарасов В. И.

Йошкар-Олаште ече дене кошташ тунемме школ почылтын.
Сӱретыште: тоя деч посна ече дене кошташ тунемме занятий годым.

Фото С. Чуршуковын.

Изи фельетон

САМОДУР ЗАХАРОВ

Директорын кабинетышкыже ик рвезе еҥ пурыш да ала могай кугу порученийым шуктымо семын „рапортоватлыш“:

— Директор йолташ! Заданий шукталтын. Факт установитлыме.

— Значит, коктын шинчат, да?

— Да-а. Эше ала мом мутланат—окна вошт ражак ок шокто. Очыний, йӧратымаш нерген.

— Могай безобразий!— тӱсдымӧ лийын карале директор.—Мыйын школышто тыгай койышлан вер уке! Вожге куклен луктам!

— Правильно,—мане Захаровын „слугаже“.—Если чыла студент-шамыч студентка-шамычын комнатышкышт кошташ тӱҥалыт гын, могай шот лиеш?!

Кочо ушмен кочшо гай шыдешкыше директор ик жаплан лыпланыш. Угыч „ласкагын“, ешарыш:

— Тый, Шмаков, от шойышт? Ала Софронован иктаже родо - тукымжо толын улмаш? Ала Винокуров огыл?

— Честный студенческий мут! Мый Винокуровым тӱжем еҥ кокла гычат палем.

— Ситыш! Мом кугун мутланаш? Эрла эрдене приказ ямде лиеш: Софроновам отличница радам гыч луктам. Морально разложитлалтше еҥлан тыгай почетный званийым нумалаш ок лий.

Тый, лудшо йолташ, ниме еҥ-шамычым палынет чай. Тыгеже палыме лийза: директор— самодур — Марий - Билярморский педучилищын директоржо Захаров, „важный“ заданий шуктышыжо — профком председатель Шмаков А., „титакан“ еҥ-шамычше—педучилищын отличникшевлак—Софронова ден Винокуров йолташ-шамыч.

А пашаже тыге лийын: кок отличник-шамыч йолташ семын ваш-ваш келшен пашам ыштеныт.

А вот Захаровлан туге огыл. Кернак шоналтея: вет студент ден студентка ваш-ваш келшеныт, нуно эре коктын пырля тунемыныт, адакшым директор деч йодде! Могай, „кугу преступлений“! Тидлан верч директор Софроновам даже отличник званий деч лишитлен ыле!

Кеҥежым тыгай пашат лийеден. Зачетлан ямдылалтме жапыште студент ден студентка-шамыч конспектым лудаш олыкыш, чодраш коштеденыт, пырля зачетлан ямдылалтыныт. Мо тыште особенно?! Нимат уке! А директор—самодур Захаров кажне „парочка“ почеш массовый „контрольым“ колтеден.

— „Шекланыза, мом нуно кутырат, нигушак кодде почешышт кошта, тендам ыньышт уж—чоян коштса“, —„контроль“-шамычлан Захаров „указанийым“ пуэден. И вот „контролер“-шамыч оргажла коклаште, пушеҥге лоҥгаште „парочка“-шамыч почеш коштеденыт, нунын кажне ошкылмыштым шекланен, результатшым директорлан информироватленыт.

Могане подлость! Могай самодурство! Сталинский эпохышто, кунам личность нигунамсе деч коч эрыкан, независимый, кунам кажне гражданинлан самый кугу права-шамыч пуалтыныт, эше самодур-шамыч озаланат. Шоналтет гын, ӱпет шогалеш: феодально—крепостнический отношенийым але мартеат щедринский герой-шамыч илыше пурташ тыршат. Южо комсомольский организаций-шамыч шкеныштын сокыр улмышт дене Захаров гай самодур кашаклан позволитлат. Нине организаций-шамыч шкенышт ын эн тӱҥ пашаштым—молодежь воспитатлымашым мондат.

Вет ВЛКСМ ЦК-ын 5 ше пленумжо, Азербайджан, Узбекистан, Казахстан комсомол ЦК-шамычын отчетыштым колыштмек, пеш пеҥгыде решенийым луктын ыле:

„ВЛКСМ ЦК-ын пленумжо палемда: комсомолын шуко пашаеҥже-шамыч молодежьын бытше деч кӱрылтыт, феодально - крепостнический пережитке ваштареш огыт кучедал. Калыкын тушманышт—троцкист, бухаринец, буржуазный националист кашак—тиде областьыште комсомолын лушкыдо пашаж дене пайдаланеныт, уло вийышт дене молодежь коклаште феодально - байский пережиткым насаждатлаш тыршеныт“.

Тылеч раш каласашат ок лий! Вывод икте гына: комсомольский организаций-шамыч айдемын чапым мыскылыше, самодур Захаров - шамыч ваштареш уло вийышт дене кучедалаш пижышт!

В. Смирнов, Казаков Миклай.

Интересный лекций

10 декабрьыште Йошкар-Ола лесотехнический институтеш „Кузе книга ден пашам ышташ“ теме дене интересный лекций лие. Лекцийым колыштщ таш ВКП(б) историйым самостоятельно тунемше коммунист ден комсомолец - шамыч шукын толыныт ыле.

ВКП(б) историйын краткий курсшым самостоятельно тунемше-шамычлан тиде лекций пеш пайдале. Лекцийым Скопцов йолташ лудын.

РОНО-лан лудмо пӧртын пашаштым ончалман

Лудмо пӧртын пашажым саемдымаште избач уло кумылжо дене тыршышаш, массе дене кылым кучен, умылтарымаш пашам эреак ыштен шогышашлык.

Но тидым ятыр избачшамыч умылен огытыл, массе коклашке лектын тӱрлӧ йодыш дене умылтарымаш пашам ыштымашышт уке.

Теве Ирмучаш ял совет пеленсе (Параньга район) лудмо пӧртын избачше Александров „пашам ыштымыже“ мучко колхозлашке йӧршын лектын огыл. Колхозласе красный уголоклаште пырдыж газет лукмашым организоватлен огыл. Лудмо пӧртлан налме гармонь дене урем воктен гына койышланен коштын жапым эртарен. Тидым ял совет пален налынат, тудым паша гыч кораҥден да „сайрак“ избачым муын, тиде—Чернов. Но кузе вара тиде избач пашам ышта. Вигак ойлаш гын, Черноват Александров семынак пашам нимолан йӧрдымын ышта. Ял совет кӧргысӧ колхозлашке лекмаш уке, лудмо пӧртыштӧ у книга - шамыч уке улыт. Чернов тиде ситыдымашшамычым тӧрлаташ огешат шоналте.

Параньга РОНО избачшамычын пашашт дене огеш интересоватле, лудмо пӧрт-шамычын пашам ыштен шогымыштым огеш терге.

Шуматов Н.

Тунемдымым огыт туныкто

„Уэмдыше“ колхозышто (Йошкар-Ола район) але ятыр тунемдыме ден шагал тунемше-шамыч улыт гынат нуным кызытат туныкташ тӱҥалме огыл. Тиде колхозыш Цибикнур кыдалаш школ гыч культармееплан Докукин йолташым ойрымо ыле, тудо тиде пашаш пижаш шоналтенат огыл. Тыгак РОНО-ат тунемдыме ден шагал тунемше-шамычым туныктымаш пашам огеш акле, терген огеш шого.

С. Соколов.

* * *

Тыгак „2-я пятилетка“ колхозышто (М.-Турек район) тунемдыме ден шагал тунемше-шамычым огыт туныкто. Культармеец Семенова да колхоз председатель Орлов йолташ-шамычын тиде пашам акрылыштлан лийын тунемдыме ден шагал тунемшешамыч тунемде коштыт.

Комсомольский организаций тидын нерген пеш сайын шинча гынат, тувыктымашым организоватлаш ушешыжат налын огыл.

Рябов Н. С.

Отв. редактор— К. А. ЛЕНСКИЙ.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: Мар. АССР, г. Иошкар-Ола, Дом Советов, 4 этаж, комната № 70, телефон № 90.

Упол. Главлита Мар. АССР А—978. Иошкар-Ола, 1-ая типография Маргосиздата.